

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Error Pelagianus est, requiri ad libertatem, indifferentiam ad bonum & malum: sed potest esse libertas destrcuta ad malum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

illi maior quasi latitudo libertatis respectu tam boni quam mali, quæ in illo primæ uo hominum & Angelorum statu apparuit, non ex natura, multo minus ex perfectione liberæ voluntatis fluxerit, sed potius ex eius naturali & concreata imperfectione, qua ex perfectione vera libertatis sua voluntate excidere potest, nisi Deus impediatur unde fieri non potest, ut ista latitudo actuum liberæ voluntatis, sit natura vel perfectio libertatis, sicut fieri non potest, ut potestas claudicandi sit natura vel perfectio potestatis progressiue, vel potestas errandi intelligentiæ, vel mortalitas hominis, vel ærotabilitas carnis. Nullius enim naturæ perfectio in eo sita est, quod possit in agendo vel essendo deficere, sic videlicet, ut si Creatoris beneficio impediatur, perfectio naturæ vel natura ipsa destruat. Poterat igitur Deus talem humanam & angelicam instituere naturam, ut solus eam delectaret Deus, ejusque voluntati sine ullo non solum impedimento tentationis, sed etiam possibilitate defectionis obtemperaret, sicut nunc pars ejus quædam in cælis immobiliter & indeficienter obtemperat. Non enim ideo liberum arbitrium non habet, quia peccata eos delectare non possunt.

*Lib. 22. de
Cinis. c. ult.*
Magis quippe esset liberum, à delectatione peccandi usque ad delectationem non peccandi indeclinabilem liberatum. Nam Deum ab initio creaturæ suæ, conferre non potuisse sine præiudicio libertatis, quod ei postea sine præiudicio libertatis contulit, ut ei amoris perfectione simillima,

A nec ipsa posset sua libertate deficere, hoc est, bonam liberamque voluntatem amittere, per absurdum est. Quapropter neque natura liberi arbitrii, neque perfectio libertatis, imo neque status viatoris fuisse violatus, si talem Deus hominem angelumve condidisset, ut cælestis delectationis magnitudine & firmitate liberum eorum arbitrium non posset creaturam Creatori diligendo præponere. Hoc enim extra dubium in Christo Domino sine detrimento libertatis ejus, sine interitu status viatoris, & quod est mirabilius, una cum ipsa beatifica visione & amore cõigit; & in sanctissima ejus Matre eo facilius, quo inferiore gradu & alio ex capite contingere potuit. Nimirum ut etiam illa sublata concupiscentia, gratiæque magnitudine voluntatem ejus inseparabiliter confirmante, etiam sine beatifica visione peccare non posset. Quod iuxta Augustini principia probare non est difficile, sed non est huius loci. Non ergo natura vel perfectio libertatis, sed connaturalis ordo rerum, quæ ab imperfectis ad perfectiora progrediendum esse præscribat indifferentem illum libertatis gradum ad bonum & malum postulavit: *Ser. Ibid. 16*
uandi gradus erant, inquit Augustinus, diuini muneris, ut primum daretur liberum arbitrium, quo non peccare posset homo, sicut & peccare. Notissimum quo peccare non posset, atque illud ad comparandum meritum hoc ad recipiendum præmium pertinere.

CAPVT XI.

Error Pelagianus est, requiri ad libertatem, indifferentiam ad bonum & malum: sed potest esse libertas, destructa ad malum.

Q Vamobrem perperam de liberi arbitrii natura philosophantur, qui hominem vel angelum non liberi arbitrii futurum esse suspicantur, si non æqualiter eorum voluntas flecti potuisset aut etiamnum posset in bonum & malum. Error iste à Pelagianis patronis ejus fidelissimis originem ducit. Principium enim apud ipsos primo verum & indubitatum fuit, non esse liberum cui non in utramque contrariorum, bonum videlicet & malum, par potestas est. Quod fusè à nobis in illo opere quo Pelagianis erroris dogmata lustrauimus eorumque sensum explicuimus, demonstratum est. Hic vnus aut alter Iuliani locus sit instar omnium: rem enim ibi fecimus exploratissimam. Sic ergo definit ipse libertatem arbitrii: Libertas arbitrii in admittendi peccati & abstinendi à peccato, possibilitate consistit. Ex qua regula, necessitatem omnem siue boni siue mali penitus excludendo, statim colligit: Si ergo est, ut ratio prodidit, arbitrii libertas propulsatrix necessitatum, ut nemo

*Vide lib. 2.
de heresi
Pelag. c. 1.
& sequenti.*

*Lib. 1. operis
imperf. f.
118.*

f. 122.

A sit vel bonus vel malus, cui non sit liberum esse contrarium &c. Et insultans fundatissima doctrinæ Augustini, qua in libris ad Bonifacium dixerat, voluntatem quæ libera est in malis, liberam non esse in bonis: Non minore plane stultitia professione, inquit, quam profanitate liberum vocas, quod dicit nisi vnum velle, non posse, hoc est, vel solum bonum vel solum malum. *fol. 118*

Doctrinam istam hauserat ex Pelagio præceptore suo & istius erroris fonte Iulianus. Nam Pelagius in fidei suæ libello, quem ad Pontificem Innocentium sui purgandi causa destinauerat, his verbis sententiam suam de ista in utramque partem pari potestate comprehendit: Nos vero dicimus hominem semper & peccare & non peccare posse, ut semper eos liberi consistant esse arbitrii. Quo nihil aliud significat, quam id quod clarius discipulus eius pro palauit, non esse liberi arbitrii hominem, nisi semper & peccare possit & non peccare. Sententia ista sub Hieronymi nomine citari subinde solet, & in opusculo quod inscribitur: *Symboli*

Tomo 4. ope
rum hie
150ym

Symboli explanatio ad Damasum continetur. Sed reuera est Pelagij. Nam multas lacinias ex eo citat Augustinus libro de gratia Christi, quæ verbotenus in eo comprehensas videre licet, quæ de re plura diximus alio in loco.

Lib. 1. ad
Rom. c. 3.

Sententiam istam velut fortissimam & erroris Pelagiani nidum saepe & acerrimè refutauit Augustinus, & asseueranter docet ad libertatem arbitrij, non esse necessariam illam ad utrumque contrariorum, bonum videlicet atque malum indifferentiam; sed totam eius naturam in alterutro oppositorum duntaxat, siue in bono, siue in malo, subiecta alterius oppositi potestate, posse saluari. Nam in libris ad Bonifacium, ac illis loquens qui ab omni liberationis gratia submoti, sub peccato capti sine fide detinentur: *Hæc, ait, voluntas quæ libera est in malis, quia delectatur malis, ideo libera in bonis non est, quia libera non est.* Quibus verbis perspicuè libertatem respectu solius mali asserentibus, cum Iulianus illam indifferentiam boni & mali negatam cerneret, ideoque stultitiæ professionem & profanitatem ascripserit Augustino, qui liberum diceret, quod nisi vnum velle non posset, responderet ei sanctissimus Doctor, quasi rem Iulianus peraburdam protulisset, *Liberum non est nisi quod duo potest velle, id est bonum & malum? Liber Deus non est, qui malum non potest velle de quo etiam ipse dixisti, Deus esse nisi iustus non potest. Siccine Deum laudas, vt ei auferas libertatem? An potius intelligere debes esse quandam beatam necessitatem, quæ Deus iniustus non potest esse?* In qua sententia exemplum quod de Deo profert Augustinus, apud omnes etiam recentiores Theologos indubitatum est; sed eo scopo ab Augustino producit, vt præbet simili modo, liberam esse posse voluntatem in malis, ut ante dixerat, quæ non est libera in bonis, fallumque esse quod illi sententiæ Iulianus opposuerat, liberum non esse, nisi quod duo potest velle, bonum & malum. Et cum Iulianus iterum istam indifferentem libertatem ad utrumque contrariorum postulasset negassetque eam cum potestate ad unum tantum posse consistere, eandem solutionem ei reponit Augustinus: *Ergo nec in Deo est arbitrij libertas, quia malum facere non potest, sicut negare seipsum non potest: qui & nobis summo illo premio largiturus est; vt non quidem ipsi Deo, sed tamen angelis eius æquales, nec nos peccare possimus. Sed Iulianus, cum inuiciam ratiocinationem suam arbitraretur, ei tertio idem impingit confidentius, & apertam ei contradictionis absurditatem imputat, ut qui iustificaret dogmata sua promittens se liberum arbitrium non negare, quod ante mali (solius) postea boni (solius) necessitate subverteret. Sed respondet ei tertio Augustinus, necessitatem vnius contrariorum non repugnare libertati; dictu-*

Lib. 1. ope
ei imperf.
fol. 150.

fol. 153.

fol. 154.

rus est ut video Deum necessitate premi, ut peccare non possit, qui utique nec potest velle nec vult posse peccare. Quæ beatissimâ necessitate & nos donandos esse profitetur.

Cum vero hæcenus exemplo diuinæ libertatis, argumento quasi à simili conuicisset,

libertatem arbitrij etiam in sola ad malum potestate & libertate incolumem esse posse, & Iulianus eandem argumenti istius molem contra libertatem solius mali volueret & revolveret, tandem perspicuis verbis errorem eius notat & comprimit: *Multum erras qui vel necessitatem nullam putas esse peccandi, vel eam non intelligis, illius peccati esse penam quod nulla necessitate commissum est.* Quod inductione variorum exemplorum probat. Et aliquanto inferius, cum retorsisset in eum Iulianus, quod voluntas peccatoris potuerit tam bonum velle quam malum vult, totumque figmentum necessitatis, quam sanctus Doctor asseruerat, evanuisse: exemplis tum errare docet Augustinus, magna que veritatis fiducia doctrinæque Catholice securitate concludit: *Non est igitur impunitatis securitas in necessitate peccandi; sed ut non ob hæc ista necessitas, donat ille cui dicitur, de necessitate liber meus erue me.* Ex quo sanè acerrimo conflictu, Catholicissimi pugilis cum Iuliano Pelagiani erroris architecto, manifestissimum euacuat, necessitatem siue solius boni, qualis in Deo, angelis & hominibus beatis lucet, siue solius mali, qualis in hominibus, quos damnatio omnis gratiæ exortes fecit, reliqua est, nihil omnino repugnare libertati, sed reipla tam perspicuè esse conuictam, ut errorem eius opinionem vocet. Nec tibi propriè de libertate ad bonum, quamvis illius nonnulla exempla protulerit, sed præcipuè de libertate & potestate solius mali, certamen vertitur; altero velut stultam profanamque sententiam impugnante qua dictum erat, voluntatem esse liberam in malis, quæ non esset libera in bonis; altero velut sanissimam Catholicamque doctrinam omni Scripturarum & rationum apparatu defendente.

Sed nullibi res ista illustris patet, quam in daemonibus, qui amissâ irreparabiliter bene volendi & bene faciendi potestate solius mali potestatis & libertatem habent. Sunt enim perfectissimè liberi à iustitia seruique peccati; nec ab illa peccati seruitute in æternum à Deo liberandi sunt, nec à seipsis liberari possunt. Amiserunt itaque penitus libertatem ad bonum, retenta tamen perfectissimè libertate ad malum, iuxta regulam generalem aduersus Pelagianos: de arbitrij libertate ad malum latam: *Nec liberum in bono erit (arbitrium) quod liberator non liberauerit: sed in malo liberum habet arbitrium, cui delectationem malitia vel occulius vel manifestus deceptor inservit, vel sibi ipse persuasit.* Et rursum: *Liberum arbitrium usque adeo in peccatore non perijt, ut per illud peccare maxime omnes qui cum delectatione peccant & amore peccati hoc eis placet, quod est liber.* Ac tertio de peccatoribus qui mentis vtuntur arbitrio: *In peccato sua voluntate retinentur, & à peccato in peccatum sua voluntate præcipitantur. Non enim agit in eis etiam qui suadet & decipit, nisi vt peccatum voluntate committant, vel ignorantia veritatis, vel delectatione iniquitatis, vel utroque malo, & cæcitate & infirmitate.* Denique genera-

fol. 155.

Lib. 1. ope
151 imperf.
fol. 159.

Lib. 1. ad
Rom. c. 3.

lissimè: Hac voluntas qua libera est in malis, quae delectatur malis, ideo libera in bonis non est, quia libera non est. Quae quantumvis omnia de hominibus sub peccati dominantis potestate captivis dicta sint, eadem tamen prorsus, imò longè maiori ratione in spiritibus reprobis perfectissimè locum habent. Nam voluntas eorum maximè delectatur malis, maxima cum delectatione peccat, maximè hoc ei amore peccati placet, quod ei lubet, omniumque minime per liberatorem à peccato liberati sunt, à quo seipsi eò minus sua possunt potestate liberare, quò stabiliori damnationis & obdurationis obstricti sunt.

Ex cuius doctrina regulis, quas de libertate arbitrij ad peccandum generaliter Augustinus tradidit, etiam speciatim sententiam de daemonum libertate pronuntiat. Nam utrumque caput bicornis illius libertatis, sive retenta, sive perditæ in ejus libris æquè perspicuum est, dum & peccandi libertatem spiritibus damnatis tribuit, & benefaciendi negat. Nam de libertate bene volendi & benefaciendi Satanas sic loquitur in epistola ad Vitalem: *Regens eos infideles ad arbitrium suum, quod nec ipse habet liberum ad benefaciendum, sed ad maximam malevolentiam pena in scelere obduratum: Unde nemo sanæ fidei credit aut dicit hos Apostolus angelos ad pristinam pietatem creverit a aliquando pietate converti? De libertate verò peccandi nemo sanæ mentis inficiari posset, eam in demonibus vigere potentissimam. Quis enim nisi oculos apertissima veritati clausit, non videat blasphemias illas in Deum horribiles gravissima scelerata mentis esse facinoræ? Nec enim quicquam ratio peccati continet, quod non maximè in eorum facta quadret, quæ contra legem æternam scientes, videntes, lubentesque dicunt, faciunt, concupiscunt. Hinc Augustinus tripartitam illam libertatem creaturæ rationalis, quam supra declaravimus, ad bonum tantum, ad malum tantum, & ad utrumque breviter exprimens: Si nulla causa esset non ita dispertiretur creatura rationalis, ut alia nunquam peccet, in angelis bonis, alia in peccando perseveret, in angelis malis, alia quasi media inter utramque, aliquando peccet, aliquando ad rectè faciendum convertatur, in hominibus viatoribus. Et statim iterum: *Quæ causa in his tres partes eam distribuit? Sed nolo mihi respondetur, voluntas, id est liberum arbitrium, de quo erat disputatio. Ego enim causam quærò ipsius voluntatis. Non enim sine causa nunquam vult illa peccare, nunquam ista non vult, cum eiusdem generis omnes sint. Vbi evidenter dicit, reprobos illos spiritus nunquam non velle peccare, hoc est, semper velle peccare. Eandem trimembrem libertatis partitionem etiam in superioribus tetigit, dum de angelica beata creatura dixit, quod in perpetuum fruatur creatore suo, quem perpetua tenenda iustitia voluntate promeretur: de damnata, quod eam perpetua peccandi voluptas tenet; quod eam præsciuit Deus non solum peccaturam, sed etiam in peccandi voluntate mansuram. Et tamen etiã talem crea-**

A turam qua libera voluntate peccat, excellentiorem esse, quam qua peccat, quia non habet liberam voluntatem, sicut abierans equus, lapide non errante melior est. Inter utramque verò mediū ponit hominem, creaturam videlicet ita peccatricem, ut possit altitudinem suam peccitenti humilitate recipere.

Ex illa igitur libera voluntatis intelligentiã, quæ arbitrij Augustinus esse scit ac docet liberum, quantumvis siue in bono siue etiam in malo, ita firmatum sit, ut non sit amplius ad benefaciendum liberum, sed ad maximam malevolentiam penã sceleris obduratum, passim gravissimorum certissimorumque peccatorum auctores damones facit. Invidiã quidem frequentissimè: *Primum peccatum est quædam uerborum creaturam creatori in dilectione præponere: secundum autem, alterum quodque ut id faciat vel suadendo vel cogendo tentare.* Vbi utrumque peccatum demonum digito ostendit, & quo cecidit, & quo damnatus hominem in peccatum lapsi fecit. De postremo genere, quod jam maximè in demonibus locum habet, statim attextit: *voluntate peccant, qui alios ad peccatum perducere cupiunt, vel stultia benevolentia vel malitia invidia.* Et cum invidiam ex immoderato honoris amore pullulare docuisset, dum ne in eo superetur, cupit aliquos ad iniquitatis voraginem ex æquitatis arce deponi: *Hoc modo, inquit, diaboli suadere aut cogere ad peccata conatur. Et mox vberius declarans utroque modo & suadendo, quod diabolus facit, & ei consentiendo peccari: Ego, inquit, ambas (creaturas) bonas esse assero, sed unam earum malefacere suadendo, aliam malefacere consentiendo.* Sed quomodo an forte malefaciet absque peccato? nequaquam, sed sic ut illa si non suadeat emendatio futura sit. *Et si enim his illa peccat, quæ & committit & suadet, illa autem semel si tantummodo ad malefaciendum consentiat, tamen peccati sunt mala, non natura sunt mala.* Quod ibidem latius prosequitur. Hoc invidiæ peccatū sapissimè Augustinus in demonibus ponit: *Sancius invider diabolus honorem celestem, unde ipse deiectus est. Mæatus enim ipse alios mutare molitur: nimirum iuxta illud Scripturæ: Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum: Ex quo fit ut quemadmodum sanctissimus Antistes dicit, errore delectentur & quodammodo passantur humano. Neminem autem eò usque inceptis progressurum puto, ut invidiam fallendic; voluntatem, peccatum non esse arbitretur. Quapropter non veretur eis non tantum peccandi voluntatem, & vera peccata, sed etiam invidiæ ceterorumque peccatorum quæ in mundo damnati perpetrant, supplicium attribuire; ut non modo peccatorum, sed & peccatorum luendarum rei sint. Illi principes contra quos habere vos colluctationem dicit Apostolus, penam peccatorum suorum priores spatiuntur quam nocent, nullus enim invidus ut alterum lædat, non sibi tormento est. Et in libro de natura boni: *Cum per potestatem quam diabolo dedit, omnia in se ipse Deus fecerit, non tamen pro his insulis factis, sed pro iniqua nocendi voluntate que ipsius diaboli sunt, ei reddetur**

Epist. 107.

Lib. 3. de libero arbit. cap. 17.

Lib. 3. de lib. arb. c. 5.

Lib. contra Secunda. c. 17.

lib. 1. c. 11.

Sap. 2.

Epist. 49. c. 1.

